

Reactie zuivelketen tav internetconsultatie klimaatplan 2025 – 2035 & rapport ‘Keuzewijzer Klimaat en Energie’

Nederland is een vruchtbare delta waar de natuurlijke omstandigheden met een mild klimaat optimaal zijn voor koeien en grasland. Koeien in de wei zijn dan ook onmisbaar. Door deze omstandigheden is Nederland een plek waar duurzamer zuivel geproduceerd kan worden dan op veel andere plekken in de wereld. Waar de omstandigheden voor de productie van koffie, rijst of bananen juist elders uitermate geschikt zijn geldt dat dus voor de melkveehouderij in Nederland.

De Nederlandse zuivelsector kent dan ook als geen andere het belang van het klimaat en weet dat er een opgave ligt om broeikasgassen te reduceren. Binnen de zuivelketen werken we dan ook al sinds 2011 integraal aan verduurzaming. Waarbij elke schakel in de keten zijn bijdrage levert. De Nederlandse zuivelsector wil klimaatverantwoord produceren, hierover zijn dan ook al afspraken gemaakt en stappen gezet.

Resultaten, de zuivelketen levert een aanpak die werkt

De zuivelketen is daarom ook al lange tijd gestart met de reductie van broeikasgassen met een resultaatgerichte aanpak. Hiervoor zijn er in de eerste plaats instrumenten ontwikkeld om de totale broeikasgasemissie te monitoren en wordt er over de resultaten gerapporteerd. Bovenal zijn er grote stappen gezet, in 2021 was de reductie afgenomen tot 20,3 Mton CO₂-equivalenten¹ ten opzichte van 23,83 Mton CO₂-equivalenten in 1990. De ontwikkelingen zijn recent nog versneld, zo was de emissie in 2021 ten opzichte van 2020 afgenomen met 1,18 Mton CO₂-equivalenten, een daling van 5,5%. In totaal heeft zuivelsector in die periode dus al bijna 15% van haar sector footprint gereduceerd.

Als sector werken we dan ook aan reductie met een werkwijze die aantoonbaar resultaten oplevert. Daarbij hebben wij voorstellen, die ook in eerder stadium al zijn gedaan, over hoe we verder invulling kunnen en willen geven aan de sectoropgaven. Het is hierbij van belang dat er een werkwijze gekozen wordt die past bij de sector en de kracht van de sector niet ondermijnt. In onderstaande gedeelte lichten we deze werkwijze verder toe.

Voedselstrategie

Vanuit de zuivelketen zijn wij blij dat er oog is voor een integrale benadering en de inzet om rekening te houden met de '(...) uitstoot in binnen- én buitenland van Nederlandse producten én consumptie' (Keuzewijzer Klimaat en Energie). Bij klimaatbeleid moet er oog zijn voor de overkoepelende vraagstukken met betrekking tot voedsel. Daarom moet er aandacht zijn voor de gehele keten en niet enkel een versnipperde focus op afzonderlijke onderdelen daarvan of doelen van één land.

In deze context is het van belang om in de besluitvorming mee te wegen dat de Nederlandse melkveehouderij een zeer efficiënte zuivelproductie kent (Hospers et al., 2022). Dit betekent dat krimp van de melkveesector in Nederland de emissies slechts verplaatsten naar het buitenland omdat de vraag naar zuivel nog steeds toeneemt (Bos e.a, 2023). Sterker nog, waarschijnlijk wordt de mondiale methaanemissie verhoogd.

Afhankelijk van de omstandigheden is de productie of teelt van voedsel in bepaalde regio's meer of minder vanzelfsprekend. Nederland is vanwege de vruchtbare omgeving en de klimatologische

---

¹ <https://www.duurzamezuivelketen.nl/resources/uploads/2023/08/ZuivelNL-Duurzame-Zuivelketen-Deelrapportage-Klimaatverantwoorde-Zuivelsector-2021.pdf>

omstandigheden bij uitstek een geschikte plek voor de productie van zuivel en kan daarmee een waardevolle bijdrage leveren aan een voedselstrategie. Bovendien kan dit dus met een lage footprint door de aanwezige infrastructuur in de zuivelketen met sterke ontwikkelingen op het gebied van innovatie en het vakmanschap van de Nederlandse boeren.

Aanvullend zien we dat het op diverse plekken, bijvoorbeeld in Zuid-Europa, moeilijker wordt om voedsel te produceren. Het (strategische) belang van Nederland, en Noordwest Europa voor de voedselproductie en voedselzekerheid binnen Europa neemt daarmee toe. Daarbij is het goed om zuinig te zijn op de melkveehouderij en de landbouwgrond, temeer omdat Nederland maar 'nauwelijks genoeg landbouwgrond heeft om de eigen bevolking van voedsel te voorzien' (Bos e.a., 2023). Kortom, terwijl de melkveehouderij uitstekend past in Nederland, past een generieke krimp van de melkveestapel in Nederland dus niet bij de ontwikkelingen die gaande zijn. Zeker niet met het streven naar verminderen van de opwarming van de aarde door methaanreductie.

Wat niet werkt zijn generieke maatregelen en normen die alleen gericht zijn op krimp.

De zuivelsector wil juist beprijzen en normeren invullen passende bij de goede transparante aanpak die ze ontwikkeld heeft. Met generieke maatregelen zoals krimp wordt de zuivelsector, evenals de 'Cluster 6' bedrijven binnen de zuivelketen juist verzwakt. Bovendien pakt de zuivelsector integraal zaken op en kent het geen single use insteek, maar ook vanwege de aanpak welke bedrijven uitdaagt om een diversiteit en veelheid aan maatregelen toe te passen om verschillende beleidsdoelen te realiseren. Er zijn immers meer doelstelling zoals op water en bodem, dat vraagt om een slimme en doordachte integrale aanpak.

Bij het verminderen van broeikasgassen is het daarbij van belang een onderscheid te maken tussen de methaanuitstoot uit biologische processen en uitstoot door de winning en het gebruik van fossiele brandstoffen. Hierbij is het cruciaal dat de laatste wetenschappelijke inzichten t.a.v. biogene broeikasgassen gehanteerd worden en er aangesloten wordt bij internationale standaarden. Zo is er door de snelle afbraaksnelheid van methaan in de atmosfeer bij een lichte daling van de emissie met 0,3% per jaar van methaan al geen opwarmend effect op de atmosfeer (Cain et al., 2021; Moerkerken, 2023). Onze oproep is dan ook om vanuit het komende klimaatplan bij de Europese Commissie erkenning te vragen voor de verschillen tussen biogeen en fossiel methaan.

Een aanpak passend bij de kracht en versterking van de natuurlijke beweging van de sector

De Nederlandse zuivelketen heeft sterke ketens en infrastructuur en is in staat om emissies verder terug te dringen. Hiervoor is al een aanpak uitgewerkt met doelsturing, maatwerk, monitoring en bijsturing. Deze aanpak versterkt het ondernemerschap, past bij de integrale bedrijfsvoering en versterkt de natuurlijke beweging in de sector.

De aanpak die de zuivelketen heeft uitgewerkt is al in een vergeand stadium ontwikkeld en daarmee tijdig in te zetten voor 2030. Bij de aanpak gelden de volgende uitgangspunten:

- De melkveehouder implementeert de bij zijn/haar bedrijf passende broeikasgasreductie maatregelen op vrijwillige basis die aansluiten bij het bedrijf, de locatie en overige doelstellingen en is daarmee verantwoordelijk voor het verminderen van broeikasgasemissies op zijn/haar bedrijf.
- Het toepassen van deze maatregelen wordt **ondersteund, beloond, gestimuleerd** en aangejaagd door het zuivelbedrijfsleven, retail (markt) rijksoverheid, provinciale en gemeentelijke overheden (publieke partijen), waterschappen, banken (diensten), de veevoerindustrie (markt) en maatschappelijke organisaties (NGO's).

- Een externe en onafhankelijke expertise en advies organisatie (beheerd en gefinancierd door het zuivelbedrijfsleven, het Rijk, Provincies en Gemeenten) adviseert en ondersteunt de melkveehouder bij het nemen van broeikasgas reducerende maatregelen, passend bij het bedrijf en de bedrijfsvoering alsmede bij de mogelijkheden van financierings- investerings-, subsidie- en fiscale instrumenten. Verder kanaliseert deze organisatie de aanvragen voor dergelijke instrumenten richting Rijk en Provincie.
- **Monitoring** en meting van resultaat op bedrijfsniveau geschiedt *via de bestaande carbon footprint monitor*.
- Niet alleen op bedrijfsniveau maar ook op sectorniveau vindt monitoring en meting plaats van broeikasgasreductie.
- Indien nodig, d.w.z. wanneer de sector-reductieopgave niet dreigt te worden gerealiseerd, zorgt het Rijk ervoor dat de uitvoering van de klimaatmaatregelen niet vrijblijvend is. **Het Rijk zal afrekenbaarheid van individuele bedrijven op klimaatprestaties mogelijk maken** teneinde de sectoropgave voor broeikasgasreductie te realiseren.
- Bij de aanpak voor broeikasgasreductie wordt **waar mogelijk de reductie van ammoniak meegenomen** (integrale aanpak): geredeneerd vanuit de positie van een melkveehouder wordt bekeken welke maatregelen, gezien de specifieke bedrijfssituatie, het beste genomen kunnen worden om broeikasgas te reduceren, en die tevens bijdragen aan de reductie van ammoniak.

Voor deze aanpak is in ieder geval nodig:

- **Heldere doelstellingen**, de doelen voor de landbouwsector en specifiek voor de melkveehoudersector dienen ingevuld te worden. Hierbij is het cruciaal dat de laatste wetenschappelijke inzichten t.a.v. biogene broeikasgassen gehanteerd worden.
- De doelstellingen moeten eerlijk verdeeld zijn tussen de sectoren, er kan geen sprake zijn van overheveling van opgaven vanuit andere sectoren.
- Sneller kan alleen als er meer middelen en facilitering van de aanpak gericht op doelsturing en een bedrijfsspecifieke benadering vrijgemaakt kan worden.

De kern van de aanpak is een doelsturing op bedrijfsniveau met behulp van de reeds ontwikkelde en ook stevig doorontwikkelde monitoringstool Carbon Footprint Monitor die al vele jaren door de sector gebruikt wordt. De uitgangspunten, systematiek en instrumentarium zoals bovenstaand aangegeven vormen een solide basis voor vervolgstappen. Hiermee is er een sectoraanpak met bedrijfsspecifieke doelsturing, die recht doet aan het ondernemers- en vakmanschap van melkveehouders en de zuivelketen.

We lichten de aanpak graag verder toe.

Namens de sectorpartijen,

LTO
DDB
NAJK
NZO

